

Upadłość konsumencka, czyli sposób na uwolnienie się od długów

Personal bankruptcy – a way to get rid of debts

Konrad Węgliński, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

Typ artykułu: artykuł przeglądowy.

Źródło finansowania badań i artykułu: środki własne Autora.

Cytowanie: Węgliński K., (2018) *Upadłość konsumencka, czyli sposób na uwolnienie się od długów*, „Rynek-Społeczeństwo-Kultura” nr 1(27), s. 133-136, <https://kwartalnikrsk.pl/Artykuły/RSK1-2018/RSK1-2018-Weglini-Uszkodzenie-konsumencka-czyli-sposob-na-uwolnienie-sie-od-dlugow.pdf>

STRESZCZENIE

Upadłość konsumencka została wprowadzona do polskiego systemu prawnego w dniu 31 marca 2009 roku. W pierwszej połowie 2018 roku z instytucji upadłości konsumenckiej, która pozwala na uwolnienie się od długów osoby niewypłacalnej, skorzystało ponad 3,2 tysiąca osób, co stanowi liczbę o 2,7 tysiąca większą niż rok wcześniej. W skali roku będzie ich prawdopodobnie ponad 6,5 tysiąca przy 5,5 tysiąca w 2017 roku, co oznacza wzrost o 17,8 procent. Celem artykułu jest przedstawienie podstawowych założeń instytucji upadłości konsumenckiej.

Słowa kluczowe: upadłość konsumencka, niewypłacalność, długi, pieniądze.

ABSTRACT

Personal bankruptcy was introduced into the Polish legal system on March 31, 2009. In the first half of 2018, more than 3.2 thousand persons - which is a number of 2.7 thousand more than in the previous year - have benefited from the institution of personal bankruptcy, which in principle allows to get rid of debts. Over the year, the total amount will probably exceed 6.5 thousand as compared to 5.5 thousand in 2017. The aim of the article is to present the basic rules of the institution of personal bankruptcy.

Keywords: personal bankruptcy, insolvency, debts, money.

Wstęp

Z danych Centralnego Ośrodka Informacji Gospodarczej wynika, że w pierwszej połowie 2018 roku z instytucji upadłości konsumenckiej skorzystało ponad 3,2 tysiąca osób, co stanowi liczbę o 2,7 tysiąca większą niż rok wcześniej. W skali roku będzie ich prawdopodobnie ponad 6,5 tysiąca przy 5,5 tysiąca w 2017 roku, co oznacza wzrost o 17,8 procent. Niemniej, w porównaniu do krajów Europy Zachodniej, gdzie rocznie ogłasza się kilkadziesiąt tysięcy upadłości, to wciąż niewiele. Upadłość konsumencka została wprowadzona do polskiego systemu prawnego w dniu 31 marca 2009 roku. Do Ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. nr 60, poz. 535 ze zm.) został dodany tytuł V „postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.”

Wprowadzona regulacja okazała się nadmiernie skomplikowana, a możliwości faktycznego jej zastosowania były mocno ograniczone. Miały na to wpływ przede wszystkim zbyt duże oraz bardzo złożone wymogi formalne i materialne nałożone na osoby fizyczne. Ponadto, postępowanie upadłościowe było stosunkowo kosztowne, co również stanowiło realną przeszkodę dla potencjalnych wnioskodawców. Warto zaznaczyć, iż od dnia 31 marca 2009 roku do końca 2011 roku do sądów wpłynęło zaledwie 1 875 wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, spośród których jedynie 36 zostało uwzględnionych. Niewątpliwie istniała pilna potrzeba nowelizacji przepisów regulujących postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

W dniu 19 września 2014 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał nowelizację ustawy dotyczącej postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. W założeniu nowy reżim prawny miał istotnie ułatwić ogłoszenie upadłości przez niewypłacalne osoby fizyczne. Przesłanki ogłoszenia upadłości uległy liberalizacji. Nowe przepisy

zakładały m.in. wyłączenie możliwości ogłoszenia upadłości tylko dla osób, które doprowadziły do stanu niewypłacalności z powodu winy umyślnej lub rażącej niedbałości. Nowelizacja przepisów przyczyniła się również do obniżenia kosztów postępowania. Wysokość opłaty stałej uiszczanej w momencie przystępowania do postępowania upadłościowego została obniżona z 200 do 30 złotych. Nowelizacja zakładała możliwość zaciągnięcia przez osobę fizyczną „pożyczki” od Skarbu Państwa na pokrycie opłat sądowych. Z dniem 1 stycznia 2016 roku weszła w życie kolejna nowelizacja przepisów dotyczących postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

Wśród najistotniejszych zmian należy zwrócić uwagę na fakt, iż *de lege lata* nie tylko dłużnik, lecz również wierzyciel posiada legitymację do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej. Kolejną zmianą, istotną z punktu widzenia byłych przedsiębiorców, jest zniesienie rocznego okresu, który musiał upłynąć od momentu zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej do momentu złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej.

W aktualnym stanie prawnym dana osoba może złożyć ten wniosek zaraz po wyrejestrowaniu i zakończeniu działalności gospodarczej. Nowelizacja z 2016 roku wprowadziła również obowiązek składania wniosku o ogłoszenie upadłości na formularzu, którego wzór co do zasady określa Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia. Upadłość konsumencka stanowi część systemu prawa naprawczego.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie podstawowych założeń instytucji upadłości konsumenckiej. Omówiony zostanie zakres podmiotowy upadłości konsumenckiej. W dalszej kolejności analizie zostaną poddane najważniejsze aspekty postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, w tym formalno-prawne aspekty złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, przesłanki oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, czy też przesłanki umorzenia postępowania.

Zakres podmiotowy upadłości konsumenckiej

Zakres podmiotowy upadłości konsumenckiej został wyznaczony w artykule 491¹ Ustawy z dnia z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 ze zm., dalej u.p.u.). W myśl przytoczonego artykułu, przepisy tytułu V ustawy stosuje się wobec osób fizycznych, do których nie znajdują zastosowania przepisy działu II tytułu I części pierwszej ustawy, czyli przedsiębiorców. Komentowany artykuł w sposób negatywny wskazuje zatem na podmiotowy zakres stosowania postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (Michalak 2009). Oznacza to, iż postępowanie odrębne może być wszczęte w odniesieniu do osób, w stosunku do których z wyraźnej woli ustawodawcy można ogłosić upadłość na podstawie przepisów działu II tytułu I części pierwszej ustawy (Janda 2018). Postępowanie uregulowane w tytule V może być zatem prowadzone wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami w rozumieniu artykułu 5 ustęp 1 u.p.u., a także wspólników osobowych spółek handlowych ponoszących ograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania spółki, akcjonariuszy w spółkach akcyjnych bez względu na liczbę i rodzaj posiadanych akcji, jak również udziałowców spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i to także wtedy, gdy są jedynymi akcjonariuszami lub udziałowcami, jeśli nie są przedsiębiorcami (Zedler 2011). Należy nadmienić, że dana osoba fizyczna albo jest objęta przepisami o upadłości dla przedsiębiorców, albo przepisami o upadłości dla konsumentów. Nie istnieje kategoria osób fizycznych, które nie byłyby objęte żadnym z tych postępowań, z tym istotnym zastrzeżeniem, że na mocy artykułu 6 punkt 5 u.p.u. nie można ogłosić upadłości osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne, które nie prowadzą innej działalności gospodarczej lub zawodowej. Ergo, rolnicy prowadzący gospodarstwo rolne nie mogą ogłosić upadłości ani w wersji dla przedsiębiorców, ani dla konsumentów, chyba że prowadzą inną działalność gospodarczą lub zawodową. W takiej sytuacji zostaną objęci postępowaniem upadłościowym dla przedsiębiorców. Zasadniczo przedsiębiorca tracąc zdolność upadłościową jako przedsiębiorca nabywa ją automatycznie jako konsument. Jednakże należy uwzględnić fakt, że tzw. postępowanie upadłościowe dla przedsiębiorców oraz konsumenckie postępowanie upadłościowe pozostają ze sobą we wzajemnym oddziaływaniu, którego najistotniejszym przejawem jest zamknięcie dla byłych przedsiębiorców drogi do „ucieczki w upadłość konsumencką”, jeżeli nie wywiązali się oni z prawnego obowiązku złożenia wniosku o upadłość dla przedsiębiorców. Ponadto należy wskazać, że istnieją dwie kategorie osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami, które nie mogą korzystać z konsumenckiego postępowania upadłościowego. Pierwszą kategorię stanowią osoby, które były dawniej przedsiębiorcami, a zostały wykreślone z właściwego rejestru. Drugą kategorią są osoby fizyczne faktycznie prowadzące działalność gospodarczą, które nie dopełniły obowiązku zgłoszenia tego faktu do właściwego rejestru przedsiębiorców. Osoby te objęte są zakresem podmiotowym ogólnego postępowania upadłościowego dla przedsiębiorców. Jednakże w przypadku pierwszej kategorii osób ogólne postępowanie upadłościowe dla przedsiębiorców będzie właściwe jedynie w okresie 1 roku od dnia wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru. Po tym terminie postępowaniem właściwym stanie się konsumenckie postępowanie upadłościowe.

Wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej

Zgodnie z artykułem 491² ustęp 3 u.p.u. wniosek o ogłoszenie upadłości może zgłosić dłużnik. Co więcej, *de lege lata* wniosek o ogłoszenie upadłości może złożyć również wierzyciel. Wniosek o ogłoszenie upadłości jest pismem procesowym, które zawiera ściśle określone elementy i co do zasady składany jest na formularzu. Legitymację do wniesienia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej posiada co do zasady jedynie dłużnik (Witosz 2017). Postępowanie upadłościowe w sprawach osób nieprowadzących działalności gospodarczej może być wszczęte wyłącznie na wniosek dłużnika. W piśmiennictwie słusznie wskazuje się, że wnioski innych osób niż dłużnika, jako wnioski osób nielegitymowanych, winny zostać oddalone (Zedler 2011).

Co do zasady wierzyciel jest uprawniony do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości byłego przedsiębiorcy, jeżeli od dnia wykreślenia go z właściwego rejestru nie upłynął rok. Regulacja ta znajduje zastosowanie również wobec wspólników osobowych spółek handlowych oraz osób, które faktycznie prowadzili działalność gospodarczą pomimo jej niezarejestrowania, jeżeli od dnia zaprzestania prowadzenia działalności nie upłynął rok. Postępowanie wszczęte w stosunku do wyżej wskazanych osób na skutek wniosku wierzyciela przebiega według przepisów o upadłości konsumenckiej. Legitymacja do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego dłużnika niewątpliwie wzmacnia pozycję wierzyciela. Niemniej, w opinii Fryderyka Zolla, celem konsumenckiego postępowania upadłościowego powinno być oddłużenie, nie zaś dalsze wzmacnianie pozycji wierzyciela (Zoll 2008). Odwrotna sytuacja mogłaby skutkować stopniowym przetrzucaniem całego ciężaru spornych spraw cywilnych na barki sądów upadłościowych i *de facto* złączenia się w całość postępowania rozpoznawczego i egzekucyjnego (Michalak 2009). Wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zawierać: imię i nazwisko, miejsce zamieszkania oraz numer PESEL dłużnika, a jeśli dłużnik nie posiada numeru PESEL – dane umożliwiające jego jednoznaczny identyfikację; wskazanie miejsc, w których znajduje się majątek dłużnika; wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek i ich uprawdopodobnienie; aktualny i zupełny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników; spis wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty; spis wierzytelności spornych z zaznaczeniem zakresu, w jakim dłużnik kwestionuje istnienie wierzytelności, wskazanie wierzytelności w spisie wierzytelności spornych nie stanowi jej uznania; listę zabezpieczeń ustanowionych na majątku dłużnika wraz z datami ich ustanowienia, w szczególności hipotek, zastawów i zastawów rejestrowych; oświadczenie dłużnika, czy zachodzą okoliczności wskazane w artykule 491⁴ ustęp 2 i 3. Zgodnie z artykułem 491² ustęp 6 wzory formularzy wniosku o ogłoszenie upadłości określa Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia, mając na uwadze podmiot, który wniosek składa, jak również zakres informacji, których umieszczenie we wniosku jest konieczne.

Skład sądu upadłościowego

W myśl artykułu 491³ u.p.u., sprawy o ogłoszenie upadłości osób fizycznych rozpoznaje sąd upadłościowy w składzie jednego sędziego zawodowego. Przytoczona regulacja stanowi wyjątek od zasady przyjętej w artykule 18 u.p.u., który stanowi, iż sprawy o ogłoszenie upadłości rozpoznaje sąd upadłościowy w składzie trzech sędziów za-

wodowych. Sądem upadłościowym jest sąd gospodarczy (Janda 2018). W uzasadnieniu do projektu komentowanej ustawy wskazano, że z uwagi na spodziewany wzrost ilości postępowań upadłościowych prowadzonych wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz ze względu na szacowaną wartość majątku poszczególnych wnioskodawców, która z pewnością będzie znacząco odbiegała od postępowań prowadzonych wobec przedsiębiorców, rozpoznawanie wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej powinno pozostawać w kompetencji jednego sędziego zawodowego. Takie rozwiązanie w teorii miało pozwolić na bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów kadrowych w sądach upadłościowych i w konsekwencji sprawniejsze przeprowadzanie tzw. konsumenckich postępowań upadłościowych.

Przesłanki oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości

Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej stwarza możliwość oddłużenia niewypłacalnego dłużnika. Jest to więc pewien przywilej dla dłużników, którzy popadli w stan zadłużenia bez własnej winy oraz okazja do rozpoczęcia nowego życia wolnego od długów. Z tego powodu w postępowaniu dłużnikom stawia się większe wymagania. Przede wszystkim wymaga się, aby rzetelnie wykonywali ciężące na nich obowiązki. Niewykonywanie obowiązków takich jak *inter alia* wskazanie i wydanie syndykowi całego majątku albo niezbędnych dokumentów pociąga za sobą umorzenie postępowania. Umorzenie postępowania w sprawach wskazanych w artykule 491⁴ jest obligatoryjne w przypadku niewykonywania przez upadłego obowiązku (Adamus 2017). W myśl artykułu 491⁴ ustęp 1 sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli dłużnik doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. „Niewypłacalność to taki stan finansowy dłużnika, w którym utracił on zdolność do wykonywania wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Sformułowanie 'utracić zdolność' odnosi się do faktycznej zdolności płatniczej i co do zasady oznacza brak dostępnej gotówki zarówno w kasie, jak i na rachunkach bankowych w wysokości pozwalającej na uregulowanie wymagalnych zobowiązań pieniężnych” (Zimmerman 2018). Niewypłacalnym nie będzie więc ten, kto chwilowo i przejściowo nie jest w stanie uregulować swoich długów (Gurgul 2018). Za niewypłacalnego uznaje się każdego, kto nie płaci w terminie określonym umową lub ustawą drugiego z kolei zobowiązania (Zimmerman 2018). Niewypłacalność nie powstaje, jeżeli nie jest uregulowane tylko jedno zobowiązanie. Co do zasady, niewypłacalność ma miejsce już w pierwszym dniu opóźnienia, niezależnie od wielkości obu zobowiązań i niezależnie od tego, jak duże jest opóźnienie lub zwłoka w zapłacie (Zimmerman 2018).

Artykuł 491⁴ ustęp 2 przewiduje cztery sytuacje, w których sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości. Po pierwsze, dzieje się tak jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku w stosunku do dłużnika prowadzono postępowanie upadłościowe według przepisów tytułu V, jeżeli postępowanie to zostało umorzone z innych przyczyn niż na wniosek dłużnika. Po drugie, sytuacja taka ma miejsce jeśli ustalony dla dłużnika plan spłaty wierzycieli uchylono na podstawie artykułu 491²⁰. Artykuł ten stanowi, iż w razie niewykonywania przez upadłego obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli sąd z urzędu albo na wniosek wierzyciela, po wysłuchaniu upadłego i wierzycieli objętych planem spłaty wierzycieli, uchyla plan spłaty

wierzycieli, chyba że uchybienie obowiązkowi jest nieznaczne lub dalsze wykonywanie planu spłaty wierzycieli jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Po trzecie, sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, gdy dłużnik, mając taki obowiązek, wbrew przepisom ustawy nie zgłosił w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. Ponadto, sąd oddala wniosek jeżeli czynność prawna dłużnika została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli. Niemniej, należy zauważyć, iż do każdej z wymienionych sytuacji znajduje zastosowanie ostatnia część artykułu 491⁴, która daje możliwość przyjęcia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Zgodnie z artykułem 491⁴ ustęp 3 sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku w stosunku do dłużnika prowadzono postępowanie upadłościowe, w którym umorzono całość lub część jego zobowiązań, chyba że do niewypłacalności dłużnika lub zwiększenia jej stopnia doszło pomimo dochowania przez dłużnika należytej staranności lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Ponadto, zgodnie z artykułem 491⁴ ustęp 3 wniosek o ogłoszenie upadłości może być oddalony, gdy dane podane przez dłużnika we wniosku są niezgodne z prawdą lub niezupełne, chyba że niezgodność lub niezupełność nie są istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi.

Przesłanki umorzenia postępowania

Przesłanki umorzenia postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej zostały ujęte w artykule 491¹⁰ u.p.u. Należy podkreślić, iż co do zasady sąd może umorzyć postępowanie jedynie na wniosek upadłego. Jeżeli zaś upadły nie wskaże lub nie wyda syndykowi całego majątku, niezbędnych dokumentów lub w inny sposób nie wykonuje ciężących na nim obowiązków, sąd, z urzędu albo na wniosek syndyka lub wierzyciela, po wysłuchaniu upadłego, syndyka, a w razie potrzeby także wierzycieli, umarza postępowanie, chyba że uchybienie przez upadłego ciężącym na nim obowiązkiem nie jest istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Taka sama procedura znajduje zastosowanie, gdy podstawa do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości ujawni się po ogłoszeniu upadłości. Względy słuszności oraz względy humanitarne to klauzule generalne. Użycie przez ustawodawcę takich zwrotów wpływa na uelastycznienie prawa, poprzez uwzględnianie również kryteriów pozaprawnych przy dokonywaniu oceny działań lub zaniechań danego dłużnika. Należy zaznaczyć, że względy słuszności oraz względy humanitarne nie są pojęciami tożsamymi. Pojęcie „względy słuszności” powinno być rozumiane jako podstawowe i pierwotne normy moralne oraz obyczajowe będące wyrazem wrodzonego, instynktownego poczucia sprawiedliwości. Zaś względy humanitarne to okoliczności dotyczące bezpośrednio osoby dłużnika, odnoszące się przede wszystkim do jego godności. Zgodnie z artykułem 491¹⁰ ustęp 4 na postanowienie w przedmiocie umorzenia postępowania przysługuje zażalenie. Wymaga podkreślenia, że umorzenie postępowania upadłościowego z przyczyn określonych w ustępie 2 i 3 objęte jest dyspozycją artykułu 491⁴ ustęp 2 punkt 1, stanowić będzie zatem przeszkodę do ponownego złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez okres dziesięciu lat (Gurgul 2018).

Podsumowanie

Institucja upadłości konsumenckiej została wprowadzona do polskiego systemu prawa naprawczego zaledwie 9 lat temu. W tym czasie przepisy regulujące postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej podlegały nowelizacjom. Możliwości oraz korzyści, jakie wiążą się z prawidłowym przeprowadzeniem procedury upadłościowej mogą mieć bezpośrednie przełożenie na sytuację życiową danej osoby. Z tego względu należy pozytywnie ocenić kierunek zmian obrany przez ustawodawcę. W pierwotnej wersji poprawne złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej było obwarowane bardzo wysokimi wymogami formalnymi oraz materialnymi. W konsekwencji, niewypłacalne osoby fizyczne rezygnowały z możliwości wykorzystania procedury upadłościowej. Istotą postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych jest to, że dłużnik może uregulować swoją sytuację i, zaspokoiwszy interes wierzyciela w możliwym zakresie, rozpocząć „nowe życie” wolne od długów. Warto w tym miejscu podkreślić, że ustawodawca wyłączył możliwość ogłoszenia upadłości tylko dla osób, które doprowadziły do stanu niewypłacalności z powodu winy umyślnej lub rażącej niedbałości. Ponadto wydaje się, że obniżenie kosztów sądowych związanych z przeprowadzeniem postępowania upadłościowego może przyczynić się do wzrostu popularności tej instytucji wśród osób fizycznych znajdujących się w stanie niewypłacalności. Jedną z najistotniejszych zmian wprowadzonych przez ustawodawcę jest przyznanie wierzycielowi legitymacji do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Takie rozwiązanie niewątpliwie wpływa na wzmocnienie pozycji wierzyciela. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że upadłość konsumencka powinna służyć przede wszystkim uregulowaniu długów dłużnika. Fakt, że sprawy upadłościowe dotyczące upadłości konsumenckiej prowadzone są przez jednego sędziego należy uznać za rozsądne rozwiązanie. Ustawodawca przewidywał, iż po liberalizacji przesłanek i ułatwieniu procedury upadłościowej wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej może wystąpić wzrost ilości takich postępowań. Taki wariant faktycznie może pozwolić na bardziej efektywne wykorzystywanie zasobów kadrowych w sądach upadłościowych i w konsekwencji sprawniejsze przeprowadzanie tzw. konsumencjonalnych postępowań upadłościowych.

Institucja upadłości konsumenckiej to pewien przywilej dla dłużników, którzy popadli w stan zadłużenia bez własnej winy oraz okazja do rozpoczęcia nowego życia wolnego od długów. Z tego powodu w postępowaniu tym wymaga się od dłużników rzetelnego wykonywania ciężących na nich obowiązków. Należy zauważyć, że obowiązki ciężące na dłużniku zostały ujęte w ustawie w sposób bardzo konkretny i precyzyjny. Złudzeń nie pozostawiają również sytuacje, które prowadzą do obligatoryjnego odrzucenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez sąd. Ponadto wymagane jest, aby wniosek o ogłoszenie upadłości złożony został na formularzu, którego wzór ustalił Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia. Z punktu widzenia zwiększenia efektywności omawianej instytucji, określoność przepisów może przekładać się na zwiększenie liczby poprawnych wniosków składanych przez niewypłacalne osoby fizyczne. Z przepisów tytułu V części trzeciej u.p.u wynika, że jeżeli dłużnik faktycznie jest zainteresowany uregulowaniem swoich dłu-

gów i dopełni obowiązków materialnych oraz formalnych nałożonych przez ustawodawcę, to istnieją realne szanse na redukcję lub umorzenie jego zobowiązań. Należy zatem bacznie obserwować efektywność nowych przepisów oraz szukać rozwiązań, które będą wpływać na usprawnienie i skuteczność upadłości konsumenckiej. Prawidłowo funkcjonujący i przystępny system upadłości konsumenckiej to realna szansa dla wielu osób, które znalazły się w stanie niewypłacalności, na prowadzenie godnego życia. Kierunek działań podejmowanych przez ustawodawcę należy ocenić pozytywnie. Prawidłowo funkcjonujący system prawa naprawczego powinien zawierać efektywną procedurę ogłoszenia upadłości przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej. Institucja upadłości konsumenckiej ma ogromne znaczenie, ponieważ dzięki niej dłużnik może rozpocząć nowe życie wolne od ciężących na nim zobowiązań przy jednoczesnej ochronie interesów wierzyciela.

Bibliografia

1. Adamus R., (2017) *Komentarz do art. 491⁴* [w:] Adamus R., Grole B., (red.), *Komentarz do ustawy – Prawo upadłościowe (wyciąg)*, Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
2. Gurgul S., (2018) *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
3. Janda P., (2018) *Prawo upadłościowe. Komentarz*, wyd. II, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer.
4. Michalak K., (2009) *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer.
5. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. nr 60, poz. 535 ze zm.).
6. Ustawa z dnia z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 ze zm.).
7. Witosz A., (2017) *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer.
8. Zedler F., (2011) *Komentarz do art. 491(1)* [w:] Jakubecki A., Zedler F., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, wyd. III, Warszawa: Wydawnictwo Wolters Kluwer.
9. Zimmerman P., (2018) *Prawo upadłościowe. Komentarz*, Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
10. Zoll F., (2008) *Opinia zlecona w sprawie projektu nowelizacji prawa upadłościowego w zakresie postępowania wobec osób nie będących przedsiębiorcami* (druk 556), Kraków: Biuro Analiz Sejmowych.